

Asia: VN/20464/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta jätelain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Jätehuoltorekisteriä koskevat muutokset (22 §, 94-99 §, 122 §)

95 § Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytykset

HSY pitää erittäin hyvänä, että jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksiä tarkennetaan ja laajennetaan. Palveluiden tilaajan kannalta on hyvä, että jätehuoltorekisterissä rekisteröidyt yritykset täyttävät kaikki toiminnan harjoittamisen kannalta keskeiset velvoitteet ja edellytykset ja että rekisteröintiin voi luottaa. Jätehuoltorekisterin ote tulee pitää mukana jätteenkuljetuksen aikana ja se tulee pyydetessä esittää poliisille ja valvontaviranomaiselle. Poliisi voi keskeyttää ajon, mikäli toiminnanharjoittajan ja jätteenkuljettajan toimintaansa tarvitsemat luvat eivät ole kunnossa. Yhden toiminnanharjoittajan suorittamien jätteenkuljetusten yllättäen tapahtuva välitön keskeyttäminen tarvittavien lupien puuttuessa voi pahimmillaan vaikuttaa laajasti jätteen tyhjennysten keskeytymiseen sekä jätehuollon toimivuuteen. Tästä syystä on tärkeää, että jätehuoltorekisteröinti sekä liikennelupa olisivat mahdollisimman hyvän viranomaisten suorittaman ennakkovalvonnan piirissä. HSY suorittaa valvontaa myös tilaajana koko sopimuskauden ajan, mutta tämän lisäksi viranomaisen mahdollisimman kattava ennakkovalvonta olisi erittäin tarpeellinen.

Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksiin on lisätty vaatimus siitä, että jätteen kuljettajalla on liikennelupa. HSY pitää lisäystä erittäin kannatettavana. Ehdotuksen mukaan ELY-keskus tarkistaisi liikenneluvan voimassaolon kuljettajan hakiessa jätehuoltorekisteriin ja tämän jälkeen kolmen vuoden välein. HSY pitää kolmen vuoden väliä liian pitkänä, sillä jätteenkuljetustoiminnan ehdoton edellytys on voimassa oleva liikennelupa. Ideaalitapauksessa jätehuoltorekisteriin saataisiin automaattisesti tieto liikenneluvan voimassaolon mahdollisesta lakkaamisesta.

Ehdotetun 95 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan toiminnanharjoittaja ei ole kuluvan vuoden tai sitä edeltävien kolmen kalenterivuoden aikana elinkeinotoiminnassaan osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta tämän lain säännöksistä ja toimintaa harjoitetaan aiheuttamatta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. HSY huomauttaa, että toiminnanharjoittajan toiminta on voinut rikkoa ilmeisen piittaamattomasti myös muita säännöksiä, ei pelkästään jätelain säännöksiä, joka tulisi myös voida ottaa huomioon osana jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksiä harkittaessa. Erityisesti tilanteet, jossa toiminnanharjoittaja on tuomittu rikoksista (esim.

hankintalain 80 §:ssä luetellut rikokset, ympäristörikokset) olisi syytä selvittää ennen jätehuoltorekisteriin merkintää. HSY ehdottaa, että sanamuodosta poistettaisiin piittaamattomuuden rajoittaminen vain jätelain rikkomiseen, eli rekisteriin hyväksymisen estäisi ilmeinen piittaamattomuus lain, asetusten tai määräysten säännöksistä.

Lisäksi edellytyksissä voisi olla yksi yleisempi kohta, jossa todettaisiin rekisteröinnin estyvän, mikäli jokin muu edellä mainittuihin syihin verrattavissa oleva aikaisempi toiminta osoittaa hakijan olevan ilmeisen sopimaton harjoittamaan jätehuoltorekisteriin rekisteröitävää toimintaa.

95 a § Vastavuoroinen tunnustaminen

Ehdotettu pykälä on uusi ja sisältää säännökset, joita sovellettaisiin Suomessa ammattimaista jätteen kuljettamista harjoittavaan toiminnanharjoittajaan, jolla ei ole toimipaikkaa Suomessa ja joka on rekisteröity toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Tällainen toiminnanharjoittaja voisi hakea merkintää jätehuoltorekisteriin sen perusteella, että se on rekisteröity jossakin toisessa EU-maassa. Jätehuoltorekisteriin tehtävä merkintä ei kuitenkaan perusteluiden mukaan sellaisenaan mahdollistaisi jätteenkuljetustoimintaa Suomessa. HSY huomauttaa, että säännös ja sen perustelut jättävät epäselväksi jätteenkuljetusta harjoittavilta muilta kuin kotimaisilta toiminnanharjoittajilta kokonaisuudessaan vaadittavat edellytykset. Olisi selkeintä, että jätehuoltorekisteriin ei lainkaan voitaisi rekisteröidä sellaista jätteenkuljetustoimintaa harjoittavaa toiminnanharjoittajaa, joka ei samalla täyttäisi kaikkia edellytyksiä, kuten liikennelupaa. Tästä syystä HSY ehdottaa säännöstä täydennettäväksi siten, että siihen lisätään jätteenkuljetustoimintaa harjoittajien toiminnanharjoittajien osalta edellytyksenä olevan myös yhteisön liikennelupa.

97 § Jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevan päätöksen muuttaminen

Jos jätehuoltorekisteriin hyväksyty toiminta muuttuu olennaisesti tai lopetetaan, on siitä viivytyksettä ilmoitettava ELY-keskukselle, joka toiminnan loppuessa poistaa toiminnanharjoittajan tiedot jätehuoltorekisteristä. Säännöksen perusteluista ilmenee, että toiminnanharjoittajan tulee toimittaa tiedot. HSY huomauttaa, että toiminnanharjoittajan toiminnan päättyessä esimerkiksi konkurssin tai rikosprosessin myötä tai liikenneluvan peruuntuessa muista syistä johtuen, toiminnanharjoittaja ei välttämättä toimita oma-aloitteisesti tietoa jätehuoltorekisteriin. Olisi syytä tarkentaa menettelyä, jolla varmistetaan jätehuoltorekisteröinnin peruuntuminen näissä tilanteissa.

98 § Ote jätehuoltorekisteristä

Ehdotuksen mukaan ELY-keskuksen on toimitettava ote tarkistamista varten jätehuoltorekisteriin hyväksytyyn tai merkityn toiminnan harjoittajalle sen kalenterivuoden aikana, jolloin on kulunut kolme vuotta toiminnan hyväksymisestä tai merkitsemisestä jätehuoltorekisteriin tai, jos toimintaa on muutettu, viimeisen muutoksen hyväksymisestä rekisteriin. Toiminnanharjoittajan on tarkistamispyynnössä asetetussa kohtuullisessa määräajassa vastattava pyyntöön ja ilmoitettava muuttuneet tiedot. HSY toteaa, että tietojen tarkistaminen tulisi tehdä tiheämmin kuin kolmen vuoden välein. Toiminnanharjoittaja toimittaa toiminnan muutostilanteissa toiminnan muuttamista koskevan ilmoituksen ELY-keskukselle 97 §:n mukaisesti, mutta tilanteet, joissa toiminnanharjoittajan toiminnassa on kyse rekisteröinnin edellytysten voimassa olon päättymisestä muista syistä johtuen, ei tieto välttämättä päivity jätehuoltorekisteriin. HSY:n näkemyksen mukaan

tulisi varmistaa, että jätehuoltorekisteröitynä ei olisi sellaisia toiminnanharjoittajia, joilta puuttuu jokin toiminnan edellytyksistä, kuten liikennelupa. Jätehuoltorekisterimerkinnän säilyminen tällaisella toiminnanharjoittajalla voi pahimmillaan mahdollistaa toiminnan jatkamisen, toiminnan puutteista huolimatta.

99 § Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen peruuttaminen ja raukeaminen

Ehdotuksen mukaan ELY-keskus voi peruuttaa jätehuoltorekisteriin hyväksymisen tai merkitsemisen, jos rekisteröitymisen edellytyksiä ei enää saada täytetyiksi, toiminnanharjoittaja ei ole enää luotettava 95 §:n 2 momentin tapauksissa, toiminnanharjoittaja on antanut virheellisiä tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet hyväksymisen edellytyksiin tai toiminnanharjoittaja on osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta jätelain säännöksistä, on toistuvasti rikkonut päätöksen määräyksiä viranomaisen huomautuksesta huolimatta ja toiminnasta aiheutuu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

HSY pitää ehdotettuja lisäyksiä ja peruuttamiskynnyksen laskua perusteltuna. Sen sijaan epäselväksi jää, millä tavoin ja miten nopeasti tieto edellytysten täyttymättä jäämisestä saavuttaa ELY-keskuksen. Esimerkiksi tilanne, jossa jätehuoltorekisteriin rekisteröidyn yrityksen liikennelupa ei ole enää voimassa tai se on peruutettu, tilanteen tulisi johtaa jätehuoltorekisteröinnin automaattiseen peruuttamiseen.

Lisäksi HSY huomauttaa, että 1 momentin 4 kohdassa mainittua piittaamattomuutta jätelain säännöksistä olisi perusteltua laajentaa koskemaan piittaamattomuutta myös muun lainsäädännön säännöksistä.

Jätehuoltorekisteriä ja tuottajarekisteriä koskevat tietopalvelut (142 a ja 142 b §)

142 a § Jätehuoltorekisteriä koskeva tietopalvelu

HSY kannattaa jätehuoltorekisteriä koskevan tietopalvelun perustamista. Tietopalvelun perustaminen palvelee hyvin kunnallisten jätelaitosten tarpeita, jotka voivat jatkossa tarkistaa suoraan tietopalvelusta toiminnanharjoittajan sisällyttämisen jätehuoltorekisteriin. Tietopalvelun myötä korostuu entisestään tarve tietojen ajantasaisuudesta ja oikeellisuudesta. Tältä osin HSY viittaa edellä mm. 95 - 99 §§:n kohdalla lausumaansa ja tuo esiin huolensa siitä, että jätehuoltorekisterissä tulisi olla rekisteröitynä vain sellaisia toiminnanharjoittajia, joiden kaikki lupaym. velvoitteet sekä jätehuoltorekisteriin rekisteröitymisen edellytykset ovat voimassa.

Siirtoasiakirjoja ja muita rekistereitä koskeva sääntely (121 b §, 142 §, 143 b §)

-

Muuta

143 § Rekisteri jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä

Ehdotuksen mukaan kunnan jätehuoltoviranomaisen on pyydettyessä annettava 43 §:ssä tarkoitetulle kunnan omistamalle yhtiölle, jolle kunta on siirtänyt jätehuollon palvelutehtävän, 1 momentissa tarkoitetusta rekisteristä muut kuin salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestämiseksi. Kunnan jätehuoltoviranomaisen on annettava pakkausten tuottajayhteisölle pakkausjätteiden kuljetusta koskevat muut kuin salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä 49 c §:n 2 momentissa tarkoitetun erilliskeräyksen järjestämiseksi, jos 49 c §:ssä tarkoitettu sovittelu päättyy tuloksettomana. Tiedot on annettava viimeistään kuuden kuukauden kuluttua sovittelun päättymisestä ja viimeistään kaksi kuukautta ennen tuottajien erilliskeräysvelvollisuuden alkamista.

HSY toteaa ehdotetun säännöksen olevan tarpeellinen sekä kuntien jätelaitosten että tuottajien osalta, siinä epätodennäköisessä tilanteessa, että tuottajien ja kuntien yhteistyö päättyisi.

Säännöksen perusteluissa on HSY:n näkemyksen mukaan täsmennystarve. HSY:n näkemyksen mukaan jätteenkuljetusrekisterin tietojen luovuttaminen jätelaitokselle on jo nykyisin mahdollista, niin julkisuus-, jäte- kuin tietosuojasäännösten perusteella. Nyt perusteluiden ensimmäinen lause ”Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin uusista tiedonsaantioikeuksista kunnan jätehuoltoviranomainen ylläpitämään jätteen kuljetuksia koskevaan rekisteriin” antaa kuvan, että tiedonsaanti olisi mahdollista vasta sen jälkeen, kun säännös on tullut voimaan. Kunnan jätelaitos tarvitsee jätteenkuljetusrekisterin tietoja mahdollisimman nopeasti lakisääteisen bio- ja pakkausjätteen kiinteistöittäisen kuljetuksen järjestämiseksi. Siitä syystä olisi tärkeää, että säännöksen perusteluissa todettaisiin, että kyseinen on säännös vastaa nykyistä oikeustilaa ja säännös on laadittu sen selkeyttämiseksi.

Ryöti Miliza

Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY - Toimialajohtaja Petri Kouvo